

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเด็พส์ โมเดล (I-DEPS Model) ของโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2) เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ (4) เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1

ผลจากการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document Study) วิเคราะห์สถานการณ์ (Situational Analysis) วิเคราะห์ปัญหาร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยเทคนิค AIC (Appreciation Influence Control: AIC) การประชุมระดมสมอง (Brain Storming) การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) พบว่า ระดับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$, $S.D.=0.74$) โดยก่อนดำเนินการวิจัย ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียน ไม่ได้เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเต็มรูปแบบและไม่สามารถขับเคลื่อนงานตามแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากภาระงานครูที่มากเกินไป ประกอบกับครูยังไม่เห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่ภายหลังได้นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเด็พส์ โมเดล (I-DEPS Model) ทำให้ครูเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในฐานะ “เครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ” ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง มีเป้าหมายร่วมกัน คือ “นักเรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข”

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ให้ข้อมูลหลัก จัดทำแผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map) จัดทำ Scorecard จัดทำและทบทวนตัวชี้วัด KPIs กำหนดผู้รับผิดชอบหลัก จัดทำรายละเอียดตัวชี้วัด (Template) วิเคราะห์กิจกรรมและจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมและความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ พบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ที่ผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลนครราชสีมาพัฒนาขึ้น มีชื่อว่า “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอดีพีส์ โมเดล (I-DEPS Model)” มี 5 กิจกรรมหลัก ได้แก่ (1) กิจกรรม I (Know Students Individually) คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) กิจกรรม D (Students Development) คือ การพัฒนานักเรียน (3) กิจกรรม E (Students Encouragement) คือ การส่งเสริมนักเรียน (4) กิจกรรม P (Students Problem Protection) คือ การป้องกันปัญหา และ (5) กิจกรรม S (Students Solve Problem) คือ การแก้ไขปัญหาของนักเรียน

3. ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.1 ผลการทดลองใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรอบที่ 1 (R₂) ครูได้นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอดีพีส์ โมเดล” (I-DEPS Model) ไปใช้ในระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอดีพีส์ โมเดล (I-DEPS Model) มีชื่อว่า “ทีมงานไอดีพีส์” (I-DEPS Team) ประกอบด้วยคณะกรรมการย่อย 3 คณะ ได้แก่ คณะอำนวยการ (ทีมนำ) คณะประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะดำเนินการ (ทีมทำ) โดยผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา ได้มอบหมายภารกิจให้แก่คณะ ดังนี้ คือ (1) คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) มีหน้าที่กำหนดนโยบายและเป้าหมายของการดำเนินงานตามภารกิจ กำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงาน (2) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ประสานงานความร่วมมือระหว่างทีมนำ ทีมทำ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (3) คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) ได้รับมอบหมายให้นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ในระดับห้องเรียนและระดับสายชั้น มีรายละเอียดการนำระบบไปทดลองใช้ ดังนี้

3.1.1 กิจกรรม I (Know Students Individually) คือ การทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูประจำชั้นรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรองนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาและกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ โดยใช้แบบประเมิน SDQ.

3.1.2 กิจกรรม D (Students Development) คือ การพัฒนานักเรียนโดยจัดกิจกรรมพัฒนาในรูปแบบที่หลากหลาย โดยนำตัวชี้วัดด้าน “คุณภาพผู้เรียน” ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติเป็นตัวกำหนดในการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.1.3 กิจกรรม E (Students Encouragement) คือ การส่งเสริมนักเรียน โดยโรงเรียนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาได้อย่างสมดุล

3.1.4 กิจกรรม P (Students Problem Protection) คือ การป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียนในทุกมิติ โดยครูประจำชั้น ผู้ช่วยครูประจำชั้น ครูแนะแนว ครูฝ่ายกิจการนักเรียนและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันป้องกันความเสี่ยงที่อาจทำให้นักเรียนมีคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนด โดยให้ความสำคัญกับการนิเทศการการบริหารจัดการในชั้นเรียนและการนิเทศโครงการ

3.1.5 กิจกรรม S (Students Problem Solve) คือ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นรายกรณี โรงเรียนกำหนดวิธีการ แก้ไขปัญหา 2 แนวทาง คือ (1) การส่งต่อความช่วยเหลือไปยังบุคลากรภายในโรงเรียน และ (2) การส่งต่อความช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหน่วยงานภายนอก ภายใต้หลักการร่วม “ทุกปัญหาของนักเรียนต้องได้รับการแก้ไข ไม่มีนักเรียนถูกทิ้งไว้ข้างหลัง”

3.2 ผลการทดลองใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรอบที่ 2 (R₃)

3.2.1 ข้อค้นพบจากการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอดีพีเอส โมเดล (I-DEPS Model) ไปทดลองใช้ในรอบที่ 1 พบว่า มีปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังนี้

3.2.1.1 รูปแบบการดำเนินกิจกรรม D (Students Development) ยังไม่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียน ได้ร่วมกันปรับรูปแบบการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน คือ “โรงเรียนมาตรฐานสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย” โดยเพิ่มเติม 3 กิจกรรมหลัก คือ (1) กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อพิชิตโรงเรียนดัง (2) กิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นเลิศในทุกมิติ และ (3) กิจกรรมพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษกับเจ้าของภาษาที่เป็น Native Speaker

3.2.1.2 การจัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบการคัดกรอง SDQ. ยังคงใช้ระบบออฟไลน์ (Offline) ทำให้ครูมีภาระงานด้านเอกสารมากเกินไป จึงควรปรับรูปแบบการจัดการข้อมูล (Knowledge Management: KM) ให้อยู่ในรูปแบบออนไลน์

3.2.1.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการ PAOR ประกอบด้วย 4 ระบบ คือ ระบบวางแผน (P) ระบบปฏิบัติการ (A) ระบบตรวจสอบ (C) และระบบสะท้อนผล (R) มากยิ่งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนอย่างจริงจัง

3.2. ผลการปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดีขึ้น

3.2.1 ระดับปฐมวัย มีรายละเอียด ดังนี้

(1) กิจกรรม I (Know Students Individually) ครูให้ความสำคัญกับการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล 4 ด้าน คือ (1) ข้อมูลนักเรียนส่วนบุคคลและครอบครัว โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรม SDQ และระเบียบวาระของนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) ข้อมูลการคัดกรองนักเรียนที่มีน้ำหนักส่วนสูง (3) ข้อมูลพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของนักเรียน และ (4) ข้อมูลพฤติกรรมของตนเองในขณะที่อยู่ในโรงเรียนและอยู่ในห้องเรียน

(2) กิจกรรม D (Students Development) มี 4 กิจกรรมหลัก คือ (1) กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย (2) กิจกรรมพัฒนานักเรียนด้านอารมณ์และจิตใจ (3) กิจกรรมพัฒนานักเรียนด้านสังคม และ (4) กิจกรรมพัฒนานักเรียนด้านสติปัญญา

(3) กิจกรรม E (Students Encouragement) มี 6 กิจกรรมหลัก คือ (1) กิจกรรมพัฒนาหลักสูตรให้ครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (2) กิจกรรมออกแบบการจัดประสบการณ์ที่เน้นการเตรียมความพร้อมและไม่เร่งรัดวิชาการ (3) กิจกรรมจัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียนและพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพ (4) กิจกรรมจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (5) กิจกรรมจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้มีความปลอดภัย และ (6) กิจกรรมบริการสื่อ เทคโนโลยี วัสดุและอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์

(4) กิจกรรม P (Students Problem Protection) มี 7 กิจกรรมหลัก คือ (1) กิจกรรมคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ของโรงเรียน 4 กลุ่ม (2) กิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) (3) กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) (4) กิจกรรมให้คำแนะนำปรึกษาด้านการเรียน (5) กิจกรรมให้คำแนะนำปรึกษาด้านความประพฤติ (6) กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และ (7) กิจกรรม Buddy Family

(5) กิจกรรม S (Students Problem Solve) โรงเรียนให้ความสำคัญกับการที่แก้ไขปัญหา 2 แนวทาง คือ (1) การส่งต่อความช่วยเหลือไปยังบุคลากรภายในโรงเรียน และ (2) การส่งต่อความช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหน่วยงานภายนอก ภายใต้หลักการร่วม “ทุกปัญหาของนักเรียนต้องได้รับการแก้ไข ไม่มีนักเรียนถูกทิ้งไว้ข้างหลัง”

3.2.2 ระดับประถมศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

(1) กิจกรรม I (Know Students Individually) ครูให้ความสำคัญกับการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล 3 ด้าน คือ (1) ข้อมูลนักเรียนส่วนบุคคล ความสามารถ พฤติกรรม ครอบครัว และผลสัมฤทธิ์ (2) การวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล และ (3) คัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ของโรงเรียน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ

(2) กิจกรรม D (Students Development) มี 16 กิจกรรมหลัก คือ

(1) กิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่าน (2) กิจกรรมพัฒนาทักษะการเขียน (3) กิจกรรมพัฒนาทักษะการสื่อสาร (4) กิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดคำนวณ (5) กิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ (6) กิจกรรมพัฒนาทักษะการสร้างนวัตกรรม (7) กิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ (8) กิจกรรมเด็กรุ่นใหม่ก้าวทันไอที (9) กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (10) กิจกรรมอาชีพ “คนดีมีงานทำ” (11) กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (12) กิจกรรม ICT นำรู้ ก้าวทันไอที (13) กิจกรรมอนุรักษ์ความเป็นไทย (14) กิจกรรมเด็กดีศรีอนุบาล (15) กิจกรรมพัฒนาพลังสร้างสรรค์ และ (16) กิจกรรมพหุวัฒนธรรม

(3) กิจกรรม E (Students Encouragement) มี 9 กิจกรรมหลัก คือ

(1) กิจกรรมจิตสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการดูแลช่วยเหลือ (2) กิจกรรมปรับปรุงห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและเอื้อต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกมิติ (3) กิจกรรมส่งเสริมสุขภาวะทางร่างกาย (4) กิจกรรมส่งเสริมสุขภาวะทางจิตสังคม (5) กิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะทางกาย (6) กิจกรรมเสริมสร้างความเป็นเลิศด้านกีฬา (7) กิจกรรมสุนทรีย์ภาพด้านดนตรี (8) กิจกรรมสุนทรีย์ภาพด้านศิลปะ และ (9) กิจกรรมสุนทรีย์ภาพด้านนาฏศิลป์

(4) กิจกรรม P (Students Problem Protection) มี 7 กิจกรรม คือ

(1) กิจกรรมโฮมรูม (2) กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (3) กิจกรรมให้คำแนะนำปรึกษาเบื้องต้น (4) กิจกรรมที่ซ่อมเสริมทักษะพื้นฐาน (5) กิจกรรมงานพยาบาล (6) กิจกรรมบริการตรวจสอบสุขภาพนักเรียน (7) กิจกรรมพัฒนาภาวะโภชนาการ (8) กิจกรรมเฝ้าระวังโรคติดต่อในโรงเรียน (9) กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และ (10) กิจกรรม Buddy Family

(5) กิจกรรม S (Students Problem Solve) โรงเรียนให้ความสำคัญ

กับการที่แก้ไขปัญหา 2 แนวทาง คือ (1) การส่งต่อความช่วยเหลือไปยังบุคลากรภายในโรงเรียน และ (2) การส่งต่อความช่วยเหลือไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหน่วยงานภายนอก ภายใต้หลักการร่วม “ทุกปัญหาของนักเรียนต้องได้รับการแก้ไข ไม่มีนักเรียนถูกทิ้งไว้ข้างหลัง”

4. ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.1 การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงานในภาพรวม ผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียน พัฒนาและปรับปรุงระบบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในลักษณะแบบขดลวดจากรอบที่ 1 ไปสู่การพัฒนาในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 จนได้รูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส ที่มีชื่อว่า “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเดิ้ลส์ โมเดล (I-DEPS Model) ในที่สุด

4.2 การประเมินค่าพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเด็พส์ โมเดล (I-DEPS Model) ไปใช้ในรอบที่ 1 และรอบที่ 2

4.2.1 ระดับปฐมวัย ผลการประเมินค่าพัฒนาในภาพรวม มีค่าพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.28 สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด เมื่อเทียบกับเป้าหมายใน KPI Template ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80.00 ปรากฏว่า ผลการทดลองใช้ระบบในรอบที่ 1 มีค่าพัฒนาร้อยละ 84.82 สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ 4.82 และผลการทดลองใช้ระบบในรอบที่ 2 มีค่าพัฒนาร้อยละ 91.10 สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ 11.10 เมื่อวิเคราะห์ค่าพัฒนาในภาพรวม พบว่า มีค่าพัฒนาสูงกว่าเป้าหมาย ร้อยละ 6.28

4.2.2 ระดับประถมศึกษา ผลการประเมินค่าพัฒนาในภาพรวม มีค่าพัฒนาเพิ่มขึ้น ร้อยละ 6.37 สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด เมื่อเทียบกับเป้าหมายใน KPI Template ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80.00 ปรากฏว่า ผลการทดลองใช้ระบบในรอบที่ 1 มีค่าพัฒนาร้อยละ 82.32 สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ 82.32 และผลการทดลองใช้ระบบในรอบที่ 2 มีค่าพัฒนาร้อยละ 88.69 สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ 8.69 เมื่อวิเคราะห์ค่าพัฒนาในภาพรวม พบว่า มีค่าพัฒนาสูงกว่าเป้าหมาย ร้อยละ 6.37

4.3 การประเมินผลการดำเนินงานกับค่าเป้าหมายตามวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

4.3.1 ระดับปฐมวัย ผลการประเมินผลการดำเนินงาน 4 มุมมองกับค่าเป้าหมายตาม วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ในภาพรวม ระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=95.65$) สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด เมื่อเทียบกับเป้าหมายใน KPI Template ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80.00 ปรากฏว่า ผลการพัฒนา มีค่าพัฒนาร้อยละ 95.65 สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ 15.65

4.3.2 ระดับประถมศึกษา ผลการประเมินผลการดำเนินงาน 4 มุมมองกับค่าเป้าหมายตามวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ในภาพรวม ระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=92.81$) สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด เมื่อเทียบกับเป้าหมายใน KPI Template ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80.00 ปรากฏว่า ผลการพัฒนา มีค่าพัฒนาร้อยละ 92.81 สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ 12.81

4.4 การประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องกับการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ไอเด็พส์ โมเดล (I-DEPS Model) ไปใช้

ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.55$, S.D.=0.54)

4.5 การประเมินประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเด็พส์ โมเดล (I-DEPS Model) โดยประเมิน 5 ด้าน คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานจริง ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้องและน่าเชื่อถือ และด้านผลที่เกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ผลการทดลองใช้รอบที่ 2 โดยรวม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการทดลองใช้ในรอบที่ 1 ทุกตัวชี้วัด

4.6 การประเมินและปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใช้ไอเดิ้ลส์ โมเดล (I-DEPS Model) ของโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส

4.6.1 ด้านการใช้ประโยชน์ของระบบ ตอบสนองต่อความต้องการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งทำให้เกิดการดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

4.6.2 ด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ของโรงเรียน รวมทั้งสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ครูประจำชั้นและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติจริงจนเป็นที่ยอมรับของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ผลการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความคุ้มค่า เพราะระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้ครูประจำชั้นสามารถดำเนินงานตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กำหนด

4.3.3 ด้านความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) ที่ได้จัดทำแผนกลยุทธ์ควบคุม กำกับติดตามการดำเนินงานของคณะทำงานได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน มีการแต่งตั้งบุคลากรดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้สอดคล้องกับความสามารถของครู และคำนึงถึงภารกิจของโรงเรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้เกี่ยวข้องพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยอาศัยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participant Action Research: PAR) ทำให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

4.4 ด้านความถูกต้องน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย นำเสนอโครงสร้างการปฏิบัติงานด้วยแผนภาพ กำหนดตัวชี้วัดที่สามารถปฏิบัติได้ พัฒนาเกณฑ์ประเมินการดำเนินงานที่สามารถตรวจสอบได้ เครื่องมือที่ใช้ให้มีความถูกต้อง หลากหลาย และครบถ้วน

4.5 ด้านผลที่เกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้อง นักเรียนได้รับการดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเดิ้ลส์ โมเดล (I-DEPS Model) ของโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลราวีวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลราวีวาส อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนั้น เพราะโรงเรียนอนุบาลราวีวาส ดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กำหนด 5 ประการ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุปผาชาติ เข็มวิชัย (2558: 691-700) ที่ได้ทำวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านแม่ต๋อม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 5 ขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยโรงเรียนได้ดำเนินงานตามกรอบที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กำหนด 5 ประการ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูเห็นความสำคัญของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูประจำชั้นทราบข้อมูลทุกด้าน ทำให้สามารถแก้ปัญหานักเรียนได้ตรงจุด สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย จัดทำระเบียบสะสม บันทึกการเยี่ยมบ้าน ประเมินพฤติกรรมของนักเรียน (SDQ) และประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) โดยโรงเรียนจัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน แต่สิ่งที่ควรปรับปรุง คือ ควรลดภาระงานด้านเอกสาร กรณีมีนักเรียนในชั้นเรียนมีนักเรียนมากกว่า 30 คน โรงเรียนควรกำหนดนโยบายให้มีผู้ช่วยในการเก็บข้อมูล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรแยกนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาเพื่อหาวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ประสานงานกันภายในกลุ่มเพื่อหาทางแก้ไขการปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเร่งด่วน ประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองทราบปัญหาและแก้ไขปัญหาร่วมกัน แต่ข้อที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติม คือ ครูประจำชั้นควรระมัดระวังเรื่องการสื่อสารกับผู้ปกครอง ไม่ทำให้นักเรียนกลุ่มมีปัญหาและกลุ่มเสี่ยงเกิดความรู้สึกแตกต่างจากกลุ่มปกติ 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมโฮมรูม จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน กิจกรรมพัฒนานักเรียน ซึ่งมีส่วนในการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น แต่สิ่งที่ควรปรับปรุง คือ ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมประชุมชั้นเรียน จัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมเด็กไทยหัวใจสีขาว กิจกรรมโรงเรียนสุจริต กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชน กิจกรรมพี่ช่วยน้อง กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ ซึ่งหลังจากดำเนินการตามขั้นตอนแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่กลับตัวกลับใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น แต่ข้อที่ควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม คือ ให้คืนไม้เรียวกับครูเพื่อทำโทษนักเรียนที่พฤติกรรมไม่เหมาะสม หลังจากที่ได้ทำการตักเตือนแล้ว เพราะการลงโทษนักเรียนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น ให้เก็บขยะ วิ่งรอบสนาม ล้างห้องน้ำ ให้คัดลายมือ ทำให้นักเรียนไม่กลัวการถูกลงโทษ และ 5) ด้านการส่งต่อ โรงเรียนควรมีการจัดอบรมผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาจากหน่วยงานภายนอก

2. สภาพปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราธิวาส เขต 1

โรงเรียนอนุบาลราธิวาส ประสบปัญหาด้านการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจากครุมีภาระมากเกินไปจนไม่สามารถให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างทั่วถึง และมีข้อจำกัดในการเยี่ยมบ้านของนักเรียนเนื่องจากเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน คือ ทุกอำเภอของจังหวัดนราธิวาส (จำนวน 13 อำเภอ) 2) ปัญหาการคัดกรองนักเรียน เนื่องจากครูไม่สามารถนำเครื่องมือการคัดกรองไปใช้ในการจัดประเภทนักเรียนตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดทั้ง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาและกลุ่มพิเศษให้ตรงตามสภาพจริง 3) ปัญหาด้านการส่งเสริมและพัฒนา คือ ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่มีกิจกรรมรองรับสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มพิเศษเป็นการเฉพาะ ทำให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนกลุ่มพิเศษไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ 4) ปัญหาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือ ครูขาดทักษะในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การปรับตัวเข้ากับสังคมและความประพฤติ และ 5) ปัญหาด้านการส่งต่อ คือ ครูไม่เห็นความสำคัญของการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา มาสุข (2560: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง พบว่า ครูประสบปัญหาด้านการคัดกรองนักเรียน เพราะครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน เช่นเดียวกับอัญชลียา ยอดมัน (2560: 22-29) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 พบว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านการคัดกรองนักเรียน ดังนั้น วิธีการแก้ไขปัญหา คือ โรงเรียนควรจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูประจำชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับห้องเรียนและจัดทำฐานข้อมูลของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการกำหนดนโยบายให้โรงเรียนวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์การคัดกรอง สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะนุช นารอง (2559: 4) ได้ทำวิจัย เรื่องการศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์อำนวยการเครือข่ายภูพานทอง พบว่า สภาพปัญหาที่พบจากการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ คือ ครูและนักเรียนมีภาระงานมากเกินไป ครูไม่รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ไม่มีกระบวนการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ทำให้ไม่สามารถพัฒนาและให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง ที่เป็นเช่นนั้น อาจเป็นเพราะครูไม่เห็นความสำคัญของการส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียน เช่นเดียวกับภูษณิศรา ม่วงเกษม (2562: 168) ได้ทำวิจัย เรื่อง สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายพุมธานี เขต 1 พบว่า ปัญหาสำคัญของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือ ครูไม่รู้จักนักเรียน ทำให้ไม่สามารถออกแบบกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1

ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียนได้ร่วมกันพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 มีชื่อว่า “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอดีพีส์ โมเดล (I-DEPS Model)” ซึ่งครอบคลุม 5 กิจกรรมหลักที่สำคัญ คือ (1) กิจกรรม I (Know Students Individually) คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) กิจกรรม D (Students Development) คือ การพัฒนานักเรียน (3) กิจกรรม E (Students Encouragement) คือ การส่งเสริมนักเรียน (4) กิจกรรม P (Students Problem Protection) คือ การป้องกันปัญหา และ (5) กิจกรรม S (Students Solve Problem) คือ การแก้ไขปัญหาเป็นรายกรณี โดยโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส ได้กำหนดให้มีแผนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยระบุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของจำเริญ นาคอุไร (2559: 27-35) ได้ทำวิจัย เรื่อง การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า “แผนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน” ควรบรรจุไว้ในแผนนโยบายและแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน เช่นเดียวกับลัดดาวัลย์ เพชรจันทร์ (2559: 78-79) ได้ทำวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบผลสำเร็จ ต่อเมื่อโรงเรียนได้กำหนดให้แผนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานที่ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนร่วมกันขับเคลื่อน โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการจัดประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียน ประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามบทบาทและภารกิจของตนเอง กำหนดนโยบายให้ครูประจำชั้นพยายามแก้ไขปัญหาให้นักเรียนก่อนการส่งต่อไปยังหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยครูประจำชั้นทุกคน จัดทำข้อมูลส่งต่อนักเรียนอย่างชัดเจน ก่อนดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ครูประจำชั้นต้องประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียนก่อนดำเนินการส่งต่อนอก เช่นเดียวกับปรมาภรณ์ สนธิ (2560: 70-72) ได้ทำวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบผลสำเร็จ ต่อเมื่อครูประจำชั้นจำแนกนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา หรืออาจจำแนกนักเรียนตามระดับความเก่ง คือ นักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน จากนั้นสรุปผลการคัดกรองและบันทึกข้อมูลเป็นสารสนเทศของโรงเรียน อีกทั้ง ญัฐวุฒิ รัตนอรุณ (2561: 97) ได้ทำวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมครูคู่สัญญาของโรงเรียนศิรีราชูร์พัฒนา ได้มีข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิผลในระยะยาว คือ การจัดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม โดยผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงาน เสนอผลการดำเนินงาน

โดยจัดการประชุม เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเสนอผลความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน รายงานการศึกษารายกรณี (Case Study) และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินงานโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเด็พส์ โมเดล (I-DEPS Model) ที่ผู้วิจัยได้ร่วมกันพัฒนากับผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา

4. กระบวนการที่ใช้ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเด็พส์ โมเดล” (I-DEPS Model) ประสบความสำเร็จ คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นก้าวแรกในการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา มีเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนานักเรียนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 โดยผู้วิจัยได้พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน ฯลฯ ซึ่งการดำเนินการวิจัยในรอบที่ 1 มีปัญหามาก เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ ผู้วิจัยจึงต้องสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย แต่เมื่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตั้งแต่ขั้นตอนแรกเริ่มจนสิ้นสุดกระบวนการ กล่าวคือ ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร่วมกันวางแผน (Plan) ดำเนินการตามแผน (Act) ตรวจสอบ (Observe) และสะท้อนผล (Reflect) ที่เกิดจากการดำเนินงาน ทำให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสะท้อนผลและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานร่วมกัน ทำให้การดำเนินงานในรอบที่ 2 มีการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น และดีมากขึ้นในรอบที่ 3 ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยที่เน้นกระบวนการสร้างความร่วมมือ (Collaboration Approach) ระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการสะท้อนผล (Reflect) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบ นอกจากนี้ การใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ส่งผลให้การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและก่อให้เกิดผลดีหลายประการ เช่น การทำให้วัตถุประสงค์ของการวิจัยและข้อค้นพบมีความตรง (Validity) มากขึ้น เพราะเป็นการสร้างองค์ความรู้เพื่อนำข้อค้นพบที่เกิดจากการทำงานร่วมกันไปใช้ในการแก้ไขปัญหา โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้และออกแบบกระบวนการดำเนินงานร่วมกัน นอกจากนี้ ยังพบว่า การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา ส่งผลโดยตรงให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียน ซึ่งแต่ละคนล้วนเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

การดำเนินงานของโรงเรียนโดยตรง ที่เป็นเช่นนั้น อาจเป็นเพราะความสำคัญระหว่างผู้บริหาร (ตัวผู้วิจัยเอง) รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียน ในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว มีบทบาทเป็นผู้ดำเนินการและเป็นสมาชิกร่วมกับนักวิจัยแทนที่จะเป็นสิ่งที่ถูกศึกษา (Object) (Whyte et al., 1991: 19-55) โดยนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ กล่าวคือ ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดประเด็นที่จะดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงหรือกำหนดประเด็นที่จะสร้างขึ้นใหม่เพื่อพัฒนาใหม่ร่วมกัน มีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Act) การตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด (Observe) และการนำผลการตรวจสอบหรือประเมินไปปรับปรุง (Reflect) จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในได้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของทุกฝ่าย นอกจากนี้ยังพบว่า การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะประสบความสำเร็จ ต่อเมื่อครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการทดลองใช้ระบบ จนสามารถพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ที่เป็นเช่นนี้ ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความพึงพอใจต่อการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ให้นักศึกษาที่เข้ามามีส่วนร่วมรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของ “ครอบครัวอนุบาล” แม้ว่าโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส จะเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียน ต้องสร้างความตระหนักให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของร้านแล้ว ซึ่งในมุมมองของผู้วิจัย คือความสำเร็จในการทำงานของบุคคล (Achievement) จะเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อหนุนต่อการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและยกระดับคุณภาพการศึกษาในภาพรวม ได้เห็นความสำคัญของการทำงานมองภาพความสำเร็จในอนาคตร่วมกัน และสะท้อนผลความสำเร็จในการปฏิบัติงานทุกครั้ง เพราะผู้วิจัยเชื่อว่า หากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จจนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ จะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานที่ได้ร่วมกันฟันฝ่า ฝ่าอุปสรรคในความสำเร็จและมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานให้ดีขึ้นและพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) โดยผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่เน้นการให้เกียรติซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นและเคารพความแตกต่างทางความคิดที่แตกต่างจากตนเอง ทำให้ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกิดการยอมรับนับถือกันภายในขณะทำงาน ทำให้ทุกคนรู้สึกว่า ทุกคนต่างมีส่วนสำคัญที่ทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประสบความสำเร็จ ทั้งคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการฝ่ายประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) ล้วนมีจุดเด่นและมีภารกิจเฉพาะตัว คณะกรรมการแต่ละฝ่ายเห็นความสำคัญตามบทบาทและภารกิจของตนเอง ไม่มีส่วนใด

ส่วนหนึ่งที่สำคัญกว่าส่วนอื่น เพราะระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่สามารถขาดส่วนใดส่วนหนึ่งได้ ผู้วิจัยจึงสร้างกระบวนการทำงานที่ทำให้ทุกคนรู้สึกว่าการทำงานร่วมกันในคนหมู่มาก จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างวัฒนธรรมแห่งการยอมรับและการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่ให้เกิดพลังและความร่วมมือในการทำงาน นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (The Tasks) ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มาใช้ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเดิพีเอส โมเดล” (I-DEPS Model) ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอนและระบบการดำเนินงานที่ชัดเจนตั้งแต่ขั้นการวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การตรวจสอบ (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) ซึ่งต้องอาศัยการระดมความคิดจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะทุกฝ่ายต่างมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ “การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา” ที่ครอบคลุมการพัฒนาคุณภาพนักเรียน 2 ด้าน คือ คุณภาพด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด ผู้ให้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทุกคนรู้สึกมีแรงจูงใจที่ต้องทำงานให้สำเร็จ อีกทั้งยังพบว่า หลักการแห่งความรับผิดชอบ (Responsibility) ความพึงพอใจของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเกิดขึ้นเมื่อรู้สึกว่าคุณค่าและได้รับมอบหมายงานให้รับผิดชอบงานตามภารกิจ โดยทุกคนมีอำนาจรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจนตามคำสั่งการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมภาระหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินการ (ทีมทำ) ซึ่งในระบบได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ทุกฝ่ายได้รับมอบหมายอย่างชัดเจน ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรู้สึกว่าคุณค่าตนเอง เป็นเจ้าของระบบที่ต้องร่วมกันปกป้องและพัฒนา เช่นเดียวกัน หากผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็นระยะ จะส่งผลให้นักเรียนได้ทราบความก้าวหน้า (Advancement) ของการดำเนินงานตามแนวทางการวิจัย ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการทั้ง 3 คณะ ได้รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายอยู่เสมอ เพื่อให้ทุกฝ่ายตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานว่าเป็นไปตามแผนงานที่ได้กำหนดหรือไม่ ทำให้ทุกฝ่ายเห็นความก้าวหน้าในการทำงานของร่วมกันภายในทีม เช่นเดียวกับพรศักดิ์ ผกากรอง (2562 : 75) ได้ทำวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ที่ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีขั้นตอนดำเนินงาน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานที่ได้วางแผนร่วมกัน ครูประจำชั้นวางแผนเพื่อศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ชัดเจน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด ส่งเสริมให้ครูประจำชั้นทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล นำข้อมูลนักเรียนด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านยาเสพติด ด้านความปลอดภัย ด้านพฤติกรรมทางเพศ และด้านอื่น ๆ มารวบรวมและจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน สรุปและรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรกำหนดให้ครูประจำชั้นติดตามและประเมินผลนักเรียนเป็นรายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

อย่างใกล้ชิด นำข้อมูลพื้นฐานนักเรียนรายบุคคลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาและกลุ่มพิเศษ แจ้งผลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ แล้วนำข้อมูลมาสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็น 3 ระดับ คือ ระดับรายบุคคล ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน

3) ด้านการส่งเสริมพัฒนา โดยครูประจำชั้นและบุคลากรปฏิบัติงานตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่ได้วางแผนร่วมกัน จัดกิจกรรมโฮมรูมตามความต้องการและสภาพปัญหาของนักเรียน ประเมินผลการจัดกิจกรรมและทำรายงานผลต่อผู้บังคับบัญชาเป็นระยะ

4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาควรัให้ความสำคัญกับการประเมิน ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานและความก้าวหน้าให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ กำหนดแนวทางแก้ปัญหาตามลักษณะของปัญหา ให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับความพร้อมและวุฒิภาวะของนักเรียนแต่ละบุคคล และ

5) ด้านการส่งต่อ โรงเรียนควรวางแผนการส่งต่อนักเรียนเป็นรายกรณี ครูบันทึกสภาพปัญหาและพฤติกรรมของนักเรียนอย่างละเอียดก่อนส่งต่อให้ครูแนะแนวเพื่อดำเนินการดูแลช่วยเหลือ ครูประจำชั้นรวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง รายงานข้อมูลที่ได้ให้ความช่วยเหลือจนประสบผลสำเร็จจากผู้เชี่ยวชาญในโรงเรียนให้กับผู้ปกครองทราบบันทึกผลการส่งต่อเพื่อรายงานต่อผู้บังคับบัญชา นำข้อมูลการส่งต่อนักเรียนมาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ในกรณีที่ไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ โรงเรียนควรประสานงานและบันทึกการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

5. ปัจจัยที่สนับสนุนในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่พัฒนาขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเด็พส์ โมเดล (I-DEPS Model) ประสบความสำเร็จ คือ “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” โดยผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในฐานะเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนานักเรียนให้ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ โดยในระยะแรกของการดำเนินงาน พบว่า ครูประจำชั้นซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียน จึงได้สร้างความตระหนักให้ครูประจำชั้นเห็นความสำคัญของตนเองในฐานะบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ควบคู่กับการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาทักษะด้านให้คำปรึกษาและการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ ตั้งแต่ขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (Know Students Individually) การพัฒนานักเรียน (Students Development) การส่งเสริมนักเรียน (Students Encouragement) การป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน (Students Problem Protection) และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน (Students Solve Problem) โดยผู้วิจัยได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน ตั้งแต่อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) ทำให้แต่ละฝ่ายสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานอย่างเป็นระบบ เกิด

การเชื่อมโยงและประสานการทำงานระหว่างผู้บริหาร หัวหน้าสายชั้น ครูฝ่ายกิจการนักเรียน ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ผู้ช่วยครูประจำชั้น และนักเรียน โดยมีครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการขับเคลื่อน ซึ่งการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเด็พส์โมเดล (I-DEPS Model) สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพงษ์ สุขสมพนารักษ์ (2561: 16) ที่พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะทำงานทุกคนมีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ครูประจำชั้นในฐานะบุคลากรหลักในการขับเคลื่อนจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อเมื่อได้ความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน โดยทุกคนพร้อมที่จะให้การสนับสนุนในทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเด็พส์โมเดล (I-DEPS Model) ควรนำระบบการดำเนินงานไปใช้ใน 3 ระดับ คือ ระดับห้องเรียน ระดับสายชั้น และระดับโรงเรียน โดยผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 3 คณะ คือ คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการประสานงาน และคณะกรรมการดำเนินการให้ชัดเจน และควรชี้แจงภารกิจและบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน

1.2 การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเด็พส์โมเดล (I-DEPS Model) ไปใช้นั้นผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในฐานะเครื่องมือในการพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องสร้างความตระหนัก (Awareness) ให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบก่อนนำระบบไปใช้จริง

1.3 การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ผู้นำระบบไปใช้ ต้องทำความเข้าใจและอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจึงต้องคัดเลือกจากผู้ที่มีสนใจ สม่ครใจ ยินดีที่จะให้ความร่วมมือและเป็นตัวแทนกลุ่มในการดำเนินงานแต่ละระดับชั้นได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ได้ทดลองใช้กับโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงควรมีการศึกษาวิจัยกับโรงเรียนที่มีขนาดอื่น ๆ และสังกัดอื่น ๆ เพื่อนำผลการวิจัยไปเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี่ว่า มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้ในการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล และนำข้อมูลนักเรียนที่ได้คัดกรองในปีการศึกษาที่ผ่านมา มาจัดทำฐานข้อมูล (Databased) ที่มีระบบการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) อย่างเป็นระบบ